

Năm 93 đã bắt đầu bằng một sự kiện được "quảng cáo" rầm rĩ từ nhiều năm trước, châu Âu hợp nhất - từ ngữ châu Âu, trong nội dung thời sự kinh tế chỉ khối EC - KTTCTG tháng 1 sẽ đánh dấu giới thiệu sự kiện lịch sử này. Lịch sử, bởi lẽ từ ngày 1.1.93, các công dân châu Âu được quyền tự do chuyển bản thân và vốn liếng, tài sản trên toàn lãnh thổ Cộng đồng châu Âu - danh xưng mới này thay cho danh xưng cũ "Cộng đồng kinh tế châu Âu" - (chương 3, 4 Hiệp ước Maastricht ngày 7.2.92) và trên bình diện vĩ mô, Cộng đồng châu Âu từng bước tiến đến hợp nhất. Để tránh mơ hồ, KTTCTG sẽ đưa trên văn bản chính thức của bản hiệp ước này.

CÔNG DÂN CHÂU ÂU

Công dân châu Âu là gì? Có lẽ cũng nên hiểu về qui chế của họ, nhất là trong thời đại "mở cửa" này để tránh những ngộ ngàng trong những lúc phải hành xử luật pháp với họ.

Điều 8

1. Một qui chế công dân của Liên hiệp (l'Union) được thiết lập. Là công dân của Liên hiệp bất cứ ai có quốc tịch của một quốc gia thành viên.

2. Các công dân của Liên hiệp được hưởng các quyền lợi và phải chịu những nghĩa vụ dự trù bởi hiệp ước này.

Điều 8A (gồm 2 khoản)

1. Mọi công dân của Liên hiệp đều có quyền di chuyển và lưu trú một cách tự do trên lãnh thổ của các quốc gia thành viên, trong khuôn khổ các giới hạn và điều kiện dự trù bởi hiệp ước này và bởi các quy định thi hành hiệp ước này.

2...

Điều 8B (gồm 2 khoản)

1. Mọi công dân của Liên hiệp đang cư trú tại một quốc gia thành viên mà đương sự không phải là công dân đều có quyền bầu cử và ứng cử cấp thành phố tại quốc gia thành viên mà đương sự đương cư ngụ trong cùng những điều kiện với công dân của quốc gia này...

2...

Điều 8C (gồm 1 khoản)

Mọi công dân của Liên hiệp đều được hưởng, trên

lãnh thổ một quốc gia đệ tam mà quốc gia thành viên của đương sự không được đại diện, sự bảo đảm của các giới hữu trách ngoại giao và lãnh sự của mọi quốc gia thành viên với cùng những điều kiện như công dân của quốc gia này. Trước ngày 31.12.1993, các quốc gia thành viên sẽ thiết lập với nhau những luật lệ cần thiết và sẽ tiến hành những đàm phán quốc tế cần thiết nhằm đảm bảo sự bảo vệ này.

năm 1991, chính vì các lý do kiểm soát việc nhập cư và an ninh mà các công dân châu Âu phải xếp hàng trước các cảnh sát viên và các nhân viên quan thuế để được kiểm tra xem hộ chiếu hoặc thẻ chứng minh của họ có hợp lệ hay không.

Trong thực tế, có những khác biệt rất lớn trong các cuộc kiểm tra tùy theo biên giới vượt qua, và còn tùy theo cả phương tiện lưu thông nữa. Rất hiếm khi bị chặn lại ở đồn

KINH TẾ TÀI CHÍNH THẾ GIỚI THÁNG 1.93

CÔNG DÂN CHÂU ÂU ANH LÀ AI ?

DANH ĐỨC

Dân Anh đổ xô sang Pháp mua hàng rẻ.

Điều 8D (gồm 1 khoản).

Điều 8E (gồm 1 khoản).

Qua điều 8C, có thể hình dung vào giờ này năm tới, mọi công dân châu Âu (EC) có mặt tại TP HCM, nếu như không có Tổng lãnh sự quán của nước họ tại đây, sẽ đương nhiên được đặt dưới quyền bảo vệ của các Tổng lãnh sự quán đang có mặt tại đây như của Pháp, CHLB Đức...chẳng hạn.

Tuy nhiên, trong thực tế của các qui định được dự trù bởi hiệp ước, không hẳn là công dân châu Âu hiện đang có quyền tự do di chuyển cá nhân trong ý nghĩa trọn vẹn của khái niệm này. Trích đoạn dưới đây từ bài báo "Các công dân với quyền tự do có kiểm soát" của Jean De La Guérivière đăng trên *Le Monde* 19.12.92 cho thấy những giới hạn trong thực tế của quyền tự do này:

"Trên nguyên tắc như theo giải thích của một cuốn cẩm nang hướng dẫn xuất bản

biên giới trên xa lộ Bruxelles-Paris. Ngược lại, cũng cuộc hành trình này song bằng xe lửa có thể chịu một cuộc kiểm tra hợp lệ, nhất là khi đó là một thanh niên và đến từ Amsterdam, kinh đô của ma túy rê mạt".

Trong thành phần dân số châu Âu, phải kể đến các sinh viên, vì lẽ người sinh viên hôm nay sẽ là người cần bộ ngày mai. Thực tế của sự tự do di chuyển của họ ra sao, theo ngòi bút của Jean de la Guérivière:

"Người sinh viên với văn bằng đại học hoàn chỉnh có thể hi vọng văn bằng của mình được thừa nhận tương đương bởi một viện đại học ngoại quốc. Trong thực tế, một sinh viên đã học năm thứ nhất hệ cao đẳng đại cương (DEUG, diplôme d'études universitaires générales, học trình hai năm) tại Pháp lại ít có cơ may học được năm thứ hai tại Bỉ.

Tính lưu động đại học

chủ yếu liên quan đến bậc đệ tam cấp (tiến sĩ đệ tam cấp trở lên). Một số quốc gia dùng lên các hàng rào để khỏi phải tài trợ cho việc học của người nước ngoài".

Trong tương lai quyền tự do di chuyển này sẽ được nói rộng đến đâu, xin "hãy đợi đấy", để xem "hồi sau phân giải". Xin tạm kết thúc đoạn này bằng mẫu tin sau của đài *R.F.I.* sáng 4.1.93: "Còn hơn cả pháo bông, người dân Anh đã chào đón châu Âu hợp nhất bằng những chuyến vượt biển Manche sang Pháp, đi và về trong ngày, có tranh thủ đi vài chuyến, mỗi chuyến trở về chất đầy trên xe, có người thuê cả xe tải, thuốc lá và rượu vang của Pháp. Mỗi chuyến như thế cũng lời được đến 5000 franc. Nguyên do là thuốc lá và rượu ở Pháp giá rẻ hơn ở Anh, do thuế nhẹ hơn". Tuần báo *Time* 1.2.93 cũng có đoạn mô tả như sau: "Một công ty du lịch ở Anh còn lên kế hoạch cho xe tải chạy theo xe ca chở khách để giúp vận chuyển số hàng hóa giá hời này". Trong khi đó, người Pháp lại đổ xô đi du lịch sang Ý để vừa đi chơi, vừa gỡ tiền xe bằng cách mua về thuốc lá và rượu của Ý.

TỰ DO LƯU THÔNG HÀNG HÓA?

Đúng thế, kể từ 1.1.93, việc kiểm soát hàng hóa ở các cửa khẩu trong nội bộ châu Âu đã chấm dứt, không còn cảnh các xe tải phải xếp hàng dài đợi khai quan thuế. Kể từ 1.1.93, các lái xe đều sử dụng một giấy Phép chuyển chở duy nhất, có thời hạn hiệu lực là 5 năm trong lãnh thổ của Cộng đồng. Các mặt hàng lương thực thực phẩm được lưu thông như mọi hàng hóa khác. Qua đó, đạo luật cổ xưa của Đức về chất lượng của bia, mà mục đích là để cấm tuyệt các loại bia ngoại, đã bị bãi bỏ. Các nhãn bia của Cộng đồng từ nay có thể thử cạnh tranh với bia Đức nhân Ngày hội bia (Oktoberfest) diễn ra hàng năm vào tháng 10 tại Munich.

Song chính sự tự do lưu thông hàng hóa này lại đặt ra hai vấn đề: bảo vệ người tiêu dùng và tránh thất thu thuế. Đây cũng là những vấn đề cần đặt ra trong tình huống mở cửa biên giới tự do thông

thương.

Trước hết xin giới thiệu đoạn báo sau của Pierre Servent trên *Le Monde*, 19.12:

"Nhằm bảo vệ một cách hiệu quả người tiêu thụ, rất nhiều sự kiểm soát sẽ được thực hiện ở giai đoạn sản xuất, chủ yếu là việc áp dụng đúng đắn các quy định về vệ sinh. Việc kiểm soát này sẽ được thực hiện bởi các tổ chức quốc gia song phải đáp ứng các tiêu chuẩn châu Âu, vừa nhằm vào các sản phẩm của châu Âu lẫn sản phẩm của các nước khác. Để kiểm soát hàng hóa nhập từ bên ngoài châu Âu, 21 trạm kiểm soát sẽ tiến hành mọi công việc, đặc biệt là về lãnh vực thú y. Đối với các sản phẩm của châu Âu, nhiều biện pháp đã được áp dụng để kết hợp các quy định về vệ sinh, các chất phụ gia trong lương thực thực phẩm, các biện pháp vệ sinh... Đây quả là một công việc làm diễn đầu 12 nước châu Âu. Cách đây 4 năm, tại Pháp có 1300 tiêu chuẩn, tại Anh có 7000 tiêu chuẩn, và tại Đức có đến 25000 tiêu chuẩn khác nhau".

Kể đến, Hain Vernholes cũng của *Le Monde* giới thiệu cách thức chống thất thu thuế như sau:

"Cho đến nay, các chủ xe tải đều dùng xe lại ở cửa khẩu để xuất trình hồ sơ thuế TVA (trị giá gia tăng). Một sản phẩm mua tại Đức và là một mặt hàng xuất khẩu tất nhiên không bị phía Đức thu thuế (có diễn mới suốt đời làm làm rình rập đánh thuế lên các sản phẩm xuất khẩu để cho giá thành xuất khẩu tăng) song người khách hàng Pháp phải đóng thuế TVA cho thuế vụ Pháp. Kể từ 1.1.93, các xe tải chở hàng từ Đức cho khách hàng Pháp chẳng hạn không còn phải ngừng lại ở biên giới nữa. Nguy cơ lậu thuế, hiển nhiên là gia tăng với sự biến mất của trạm quan thuế cửa khẩu, song sẽ được hạn chế nhờ việc phía công ty Đức xuất hàng phải khai báo với thuế vụ Đức và người khách hàng Pháp từ nay sẽ đóng thuế TVA cho thuế vụ Pháp mỗi tháng, mỗi quý, trên cơ sở các chứng từ nhập hàng của mình. Thuế vụ Pháp, nếu có nghi ngờ, có thể tham khảo đồng nghiệp Đức của mình qua mạng lưới điện toán nối

kết với nhau".

TỰ DO LƯU THÔNG VỐN

Thật ra vốn đã được tự do lưu thông kể từ 1.7.90 theo tinh thần một sắc luật ban hành năm 1988, các nguyên tắc của sắc luật này được lặp lại trong điều 73 của Hiệp ước Liên hiệp châu Âu về tiền tệ (UEM). Song trong thực tế vào ngày 1.1.93, việc tự do lưu thông vốn mới chỉ được áp dụng tại một phần châu Âu: Tây Ban Nha và Ireland đã tái lập tạm thời việc kiểm soát các vụ chuyển dịch vốn, theo tinh thần điều 3 của sắc luật năm 1988 trên, Hy Lạp được hưởng một chế độ kiểm soát hối đoái tạm thời trong 18 tháng.

Tự do lưu thông vốn có nghĩa là việc kiểm soát hối đoái bị bãi bỏ. Anh đã đi đầu trong lãnh vực này từ năm 1979, Pháp vào năm 1989, Bỉ vào năm 1990. Tây Ban Nha, Ireland, Bồ Đào Nha và Hy Lạp vẫn còn duy trì cho đến 1.1.93 chế độ kiểm soát các vụ chuyển dịch ngoại tệ giữa những người thường trú và không thường trú tại các nước này. Hy Lạp còn duy trì chế độ này trong 18 tháng như đã đề cập ở trên.

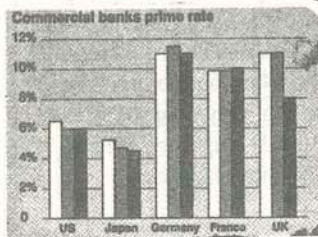
Tuy nhiên cuộc khủng hoảng tiền tệ châu Âu vào tháng 9 Đen vừa qua đã cho thấy rằng việc tự do lưu thông vốn lại tạo thuận lợi cho các vụ đầu cơ tiền tệ ở qui mô lớn. Các tay đầu cơ tha hồ mua vào bán ra các ngoại tệ hoặc vay vốn để đầu cơ tại bất cứ thị trường tài chính nào, và qua đó có khả năng đe dọa chính sách tiền tệ của một quốc gia. Chính vì lẽ đó mà Anh đã rút đồng bảng ra khỏi Hệ thống tiền tệ châu Âu để có thể đề phòng bảo vệ đồng tiền của mình.

Một vấn đề đang được các nước châu Âu khẩn trương giải quyết là vấn đề lãi suất và thuế khóa đánh trên tiền lãi tiết kiệm. Một lãi suất tối thiểu đồng nhất 10% đã được đề nghị, song do việc Luxembourg phản đối, nên dự án này đã được rút lại. Thành ra vào lúc thị trường châu Âu hợp nhất, mỗi nước vẫn còn giữ chế độ thuế đánh trên tiền gởi tiết kiệm của mình. Tại Pháp chẳng hạn, thuế đánh trên lợi tức thu nhập từ việc mua các trái phiếu hiện là

18,6%. Do sự khác biệt giữa các mức thuế này, đồng vốn sẽ chuyển dịch đến nơi nào có hiệu quả sinh lãi và ít chịu thuế nhất. Vào những ngày cuối năm 92, ít nhất cũng đã có 30 tỉ mark được chuyển dịch từ Đức sang Luxembourg và Áo. Bên cạnh đó điều khoản cho phép những người không thường trú được miễn giảm thuế đánh trên số vốn chuyển dịch, khuynh hướng chung là đưa đồng vốn đến nơi nào có chế độ thuế nhẹ nhất. Thành ra, mỗi nước lại là một thiên đàng thuế khóa cho các nước khác.

Để giải quyết vấn đề này, Ủy ban châu Âu (Bruxelles) sẽ phải xem lại chính sách thuế đánh trên tiền tiết kiệm và cố đạt đến một thỏa hiệp chung-hoặc dợt cho các qui định về thuế khóa của mỗi nước tự điều chỉnh theo áp lực của các hoạt động chuyển dịch vốn (Xem "Des capitaux déjà très émanicipés", Françoise Lazare, *Le Monde* 19.12.92). Tuy nhiên, trước mắt lãi suất ngân hàng tại châu Âu vẫn còn quá cao (so với Mỹ và Nhật) - xem biểu đồ - do đó vẫn còn thu hút một cách riêng rẽ quá nhiều tiền tiết kiệm từ các nước khác. Gây bất ổn định cho hệ thống tiền tệ châu Âu. Theo David Marsh của *The Financial Times*, các mục tiêu thuế khóa sẽ chỉ đạt được vào năm 1996 hoặc 1998 như là điều kiện dẫn đến một tiền tệ duy nhất do châu Âu.

Các tin tức mới nhất cho thấy ngân hàng trung ương Đức Bundesbank vẫn không chịu hạ lãi suất của mình mặc dù chính phủ Đức có yêu cầu điều này, nội dung văn thư của Bộ trưởng tài chính Đức gởi cho Thống đốc Bundesbank là: Kinh tế Đức đang suy thoái và không có dấu hiệu gì cho thấy tình hình sẽ được cải thiện. Bundesbank phải hạ lãi suất: đây là phương

cách duy nhất giúp cho bối cảnh kinh tế tại Đức và châu Âu sinh động hơn bằng không Đức và châu Âu sẽ phải trải qua giai đoạn suy thoái nghiêm trọng. Bundesbank đã lạm dụng tính độc lập của mình. Bảo vệ đồng mark khỏi bị lạm phát là tốt, song nếu chỉ khẳng định điều đó mà không quan tâm đến các hậu quả là phiến diện. Trong khi đó, Bundesbank lập luận rằng lãi suất hiện tại vẫn còn thấp hơn lãi suất bình quân trong suốt 2 năm qua và rằng mặc dù chính phủ có hộ hào kiểm ước, ngân sách vẫn bội chi thêm 25%, do đó vẫn chưa thể hạ lãi suất được (*R.F.I.*, sáng 2.2.93).

Bên cạnh đó, Hệ thống tiền tệ châu Âu (SME) lại tiếp tục bị lung lay. Bộ trưởng ngoại giao Hà Lan tuyên bố: "Nếu chúng ta (EC) không cùng chung hành động, lần lượt mỗi nước sẽ lại nhào". Theo ông, các tiền tệ khác của châu Âu cũng sẽ là nạn nhân của nạn đầu cơ tài chính, nếu 12 nước châu Âu không hợp tác hơn nữa về tiền tệ. Bộ trưởng tài chính Ireland tỏ cáo Đức thiên vị Pháp, chỉ lo bảo vệ đồng franc và bỏ bê đồng bảng của Ireland. Song Bộ trưởng tài chính Đức lại bác bỏ điều tố cáo này và cho rằng chính việc Anh hạ lãi suất vào tuần trước đã khiến đồng bảng Ireland bị mất giá. Đối tượng sắp tới của những tay đầu cơ tiền tệ là đồng franc Pháp và đồng couronne của Đan Mạch. Một chuyên viên cao cấp của ngân hàng Crédit Lyonnais (Pháp) tuyên bố: "Có lúc người ta đã cho rằng SME là một cái gì hoàn hảo. Thế rồi cứ mỗi tháng lại có những thay đổi, điều chỉnh, khiến phải đặt ra vấn đề tín nhiệm đối với hệ thống này. Nếu cứ phải điều chỉnh liên tục, một cách sốt dẻo (à chaud) như vậy, điều đó có nghĩa là chẳng điều chỉnh được gì một cách đúng đắn cả. Phải xem xét lại toàn bộ hệ thống" (*R.F.I.* sáng 2.2.93).

Trong khi đó nước Mỹ của Clinton đã liên tục tung ra hai đòn nhằm vào châu Âu chỉ trong vòng chưa đầy một tuần lễ: tăng thuế đánh vào thép nhập từ châu Âu (tăng 170%), và tăng thuế đánh vào các dịch vụ viễn thông của châu Âu ☼